

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskats

30-06-2023

Sagatavoja:

Uzzīņu un informācijas centrs

Informācijas pakalpojumu un SBA nodaļa

KĀRINA PĒTERSONE,
Latvijas Nacionālās bibliotekas
Atbalsta biedrības direktore

Bibliotēkai Latvijā ir sena vēsture. Taču šodien tās sen vairs nav tās pašas vietas, kas Latvija rādas pirms gandrīz 250 gadiem un ko pazīmā pirms 100. 50 vai pat 20 gadiem. Nezaudējot savu galveno misiju – būt grāmatu un zinātniskajās iestudējumiem pieejamais lomains – ir kultūras un informācijas centri, pasākumi un satikšanās vietas. Kata bibliotēka ir "gaismas pilis", kas riņķojas par latviešu – uzstār dzīvas latviski tradīcijas un dzivesziņu, glabā kultūras mantojumu, pētījumu, spēles, izglītību vēsturi, kopji latviešu valodu. Bibliotēkas iepriekšējām ikviensām brīvi pieejamas bez maksas.

Mainoties arī to, ka ārējais veidsols – tās ietekas klūt par mūsdienu galīgam un atvērtiem vietām ar galīgiem, plāniem un pievērtīgām tām, kā pieteikties vēsturiski izglītībai, kā arī latviešu valodai. Lai arī latviešu valoda iepriekšējām ikviensām brīvi pieejamas bez maksas.

Lai atbalstu bibliotēku sapņus un dotu iespēju arī mazajam Latvijas "gaismas pilim" klūt par laikmetīgam kultūrvietu, Latvijas Nacionālās bibliotekas Atbalsta biedrība pieteicīgi uzsākusi uzņemt jaunu Latvijas mēroga projekta "Iedvesmas bibliotēku". Tas iedrošina bibliotekārus un palīdz tiem realizēt idejas par lasītājiem un grāmatām draudzīgu, mūsdienu vidi bibliotekās. "Iedvesmas bibliotēku" kļuva iespējams, galvenokārt pateicoties ārzemju latviešu ieguldījumiem vairākiem lieliem ziedošumiem un testamentāriem novēlējumiem. Ipaša pateicība Edvinam Penīkam, Egonam Mārcim Baumannim, Solveigai Rūsh. Projekta idejai atsaucī un to atbalsta arī Latvijas finanšu iestādes – "Latvijas Finieris", "Riga Wood Baltic", "Timbero Latvia".

"Iedvesmas bibliotēku" notiek jau otrs gadu. Latvijas bibliotēkas, kurus konkursa kārtbā tiek izraudzīti projektiem, iekārto jaunas telpas izveidojot ārastavas, rada vidi bērniem, jauniešiem, īstenojot tās tehnoloģiskās un funkcionalas bibliotekas mēbeles. Mūsdienīgām pārvērtībām vienā bibliotekā LNB Atbalsta biedrība sniedz līdz 10 000 EUR lielu atbalstu. Tādā pašā apmērā kā Biedrības ieguldījums ir arī vietējās pāsvaldības finansējums.

Pateicīgo "Iedvesmas bibliotēku" kļuva Ergēmes bibliotēka Valkas novada. Biblioteka pārceļas uz jaunām, plašām un gaisīgām telpām un tās mūsdienu iekārtotā. Bibliotekas vadītāja Līga Kondratjeva atzīst: "Ergēmes bibliotēka ir leģuvijs jaunajam. Sei patik uzņemties un darboties vissām pāsvaldībām, jo vide iekārta, lai būtu interesanti ikviensām. Arī es kā dar-

binieks varu realizēt dažādās idejas. Pievilkcīgas, plātas telpas, kā arī jaunām ietekām! Dalība projekta var pacelt vietējās ko-

pienās iekārto jaunām ierīmenī! Lai visiem izdodas istenoši savus sapeus!"

Sāvu ideju projekta jau rea-

lizējusi arī Kursiņu bibliotēka iestādei. To vada bibliotekārs Mārtiņš Lagzdons, kuram 10 gadiš bija vizija par mājīgu bibliotēkas āra terasi. Sapoši iestādījot "Iedvesmas

bibliotēku", Mārtiņš Lagzdons saka: "Arī lasītājiem ir brīnišķīgs Kursiņu bibliotēkas pakalpojumai paplašinājums un noderīgi telpa aktivitātēm. Jaunā kultūrvietu uzcēnē gan dienās gaļai, gan tumšajā laikā. To izmanto gan lieli, gan mazi – spēle spēles, sainekas ar dzīvniekiem, lasīt grāmatas, izmaksas pārbaudi. Lai nāja sezonā neformālām teresi ar Kursiņu radošās studijas izgatavošiem spilveniem un krāsiniekiem kārtotīgām ziedotu pukes un papildinājumiem arā grāmatas plānotu. Arī jauni kolīgus sapnot, jo sapņi ir ļoti pieplūdoti."

Šajā projekta ietekmēs un iedvesmošas pārmaiņas piešķir trīs bibliotēkas: Gulbenes novada bērnu bibliotēka top mūsdienu un funkcionalā lasītava bērniem, Alūksnes novada Mālpes bibliotēka veido āra terasi latvju stili, Jelgavas novada Valdgales bibliotēka izveido ērtā un pievērtīgā vide bērniem un jauniešiem.

Līdz 31. augustam izsludināta pēdējā pieteikšanās "Iedvesmas bibliotēku" – 2024. gads būs projekta trēsais un noslēdzotais gads. Sapņot arī iestādījumiem sākotnējām, LNB Atbalsta biedrība mūsdienu gājās ar pārītīgas pārmaiņas Latvijas bibliotēkās vārētu turpināt arī nākamajos gados, tāpēc sabiedrības atbalsts un ziedojumi ir ļoti nozīmīgi.

Kārina Petersone // FOTO: Liene Pētersone

Kursiņu bibliotekas terase

Ergēmes bibliotēka

Iedvesmas
bibliotēka

Sīriņi sīciņam Jūs atbalstīt "Iedvesmas bibliotēku" un citus Biedrības projektiem, ziedojot:

- ar kreditkartē: www.gausma.lv/saldai/Ziedot
- ar bankas pārakālījumu;

Beneficiary: Latvijas Nacionālās bibliotekas Atbalsta biedrība
Registration No: 50008034971
Account No: LV86HABA0551006763188
Beneficiary's bank: AS Swedbank
Address: Balasta dambis 15, Riga, LV-1048, Latvia
BIC/S.WIFT: HABA LV22
Korespondentbanka ASV
DEUTSCHE BANK TRUST
COMPANY AMERICAS,
New York
ABA/FW: 021001033

Ikvieni ziedotājs atstāj par sevi nezudētu liecību nākamajam paaudzei, iemūžinot savu, pierderīgo vai dzīmīgas vārdu Gaismas pili – pie bibliotēkas lasītavām, plauktiem, galdiem un krēsliem. Lielajā ziedotāju sienā un Ziedotāju grāmatā.

Avots: Laiks

Datums: 22-07-2023

Pēc deviņiem gadiem Gaismas pili

Pasaules latviešu ekonomikas un innovāciju foruma (PLEIF) 10. jubilejas norišu laikā Rīgā, Nacionālajā bibliotēkā jeb Gaismas pili bija prieks satikt **Viju Zuntaku Bērziņu**, savulaik ALAs un PBLA Kultūras fondu priekssēdi, Atminējāties, ka 2014. gadā otrā KF konference, kas saucās "Latvijas ārpus Latvijas" notika šeit. Gaismas pils bija tikko uzcelta, telpas nule sagatavotas cilvēku uzņemšanai, vēl isti neapdzivotas... Kā Vija tolaik radās ideja konferenci rikot tieši šeit? "Atrāk gribējās tikt Gaismas pili, ko sagaidījām uzcejam 25. garus gadus! Atminos, tas bija ALAs kongresā Losandželosā, pusdienojām kopā ar dzejnieci Māru Zālīti, LNB di-

rektors Andris Vilks bija pastātījis par spāru svētkiem 2012. gadā. Man šī celtne saistās arī ar pašu tās autoru Gunāru Birkeru – 1978. gada vasarā strādāju vīja biroja par praktikanti, zināju, ka top Gaismas pils projekts. Atlik vien saskanot mūsu konferences vietu ar Kultūras ministriju, un viss notika. Ir joti labas atmiņas par to – desmit nozarēs, tostarp rakstniecības, mūzikas, izglītības, periodikas, humanitāro zinātņu u. c. darbojās ap 200 dalibnieku. Vēlāk iznāca referātu krājums, bija skaists koncerts. Mēs šeit bijām ja ne paši pirmie, tad vieni no pirmajiem noteikti. Zinu, ka šo deviņu gadu laikā Gaismas pili

starptautiskie pasākumi, kā Latvijas rezidentūra Eiropas Savienībā, Rīgas konference, kas ir nozīmīgs drošības forums, un daudzi citi. Ēka nu ir apdzīvota, loti piemēroti liekiem sarikojušiem. Zinu arī, ka te rudeņos notiek Rīgas Grāmatu svētki. Bet – vajag vēl vairāk skandināt Rīgas un Gaismas pils vārdu pasaule! Nepietiek, ka pasaule zina Baltijas vārdu, jāskandina Rīga, un mums ir tīk daudz iemeslu to darit – Rīga – Jūgendstila pērle, Rīgas *Sudraba birzs* un lielie dziesmu svētki! Ikviens no mums var – un ikvienamei vajag – nest Rīgas un Latvijas vārdu pasaule. Aicinu visus būt Rīgas vēstniešiem!

L. K.

Avots: Laiks

Datums: 22-07-2023

grāmatu

"DARBINI VISAM GADAM" un "EKSPERIMENTI VISAM GADAM" svētki

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra bibliotekāre Ilze Marga iepazīstina sanākušos bērnus ar izdevniecību "BALTAIS VALIS".

Visi gaidīja grāmatas zinātniskā redaktora, ari portāla FIZMIX.LV vadītājs Raita Streiča eksperimentu priekšnesumu.

FOTO: MARLĪNS NĀRAZĀRS

Kopā ar draugiem – lasītājiem un viņu vecākiem aprīļa beigās pulcējāmies Latvijas Nacionālajā bibliotēkā uz grāmatu "Darbinī visam gadam" un "Eksperimenti visam gadam" atvēršanas svētkiem. Pasākumā piedalījās abas grāmatu autore Aija Lazdiņa un Elza Krūmiņa, zinātniskais redaktors Raītis Streičs, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra bibliotekāre Ilze Marga, redakcijas darbinieki, fotogrāfi un, protams, mūsu lasītāji.

Pēc pasākuma visi cienājās ar supergardajiem "Skriveru saldumiem".

Grāmatas tapušas ar AS "Latvenergo" un SIA "Bonava Latvija" atbalstu.

Paldies SIA "Skriveru saldumi" par gardumiem bēniem!

Avots: Baltais Valis
Datums: Jūlijs-augusts-2023

Ar grāmatu vasaras piedzīvojumos

Jau trešo gadu izdevniecības "Latvijas Medīji" rīkotajai lasīšanas maratonā "Grāmatons" grāmatas apvienojas ar vasaras piedzīvojumiem visai ģimenei. Lasot grāmatas un pildot radošos uzdevumus, daļībnieki piedalās vērtīgu balvu izlozē. Konkursā iespējams piedalīties vēl līdz otrdienai, 15. augustam.

LĪVA KUKLE

Pēc šogad publicētajiem jaunākajiem starptautiskām lasītprasmes pētījuma PIRLS ("Progress in International Reading Literacy Study") datiem, izskanēja visnotā nopietnīgas un pamatojamas lasīšanas kā bērnu latīņu lasītprasmes pētījums, kas ietekmēs arī spējīgā izprast izlasīto. Jo īpaši nozīmīga grāmatas lasīšana ir vasārā, kad pedagoģi novērojams fenomens – brīvlaikā patiesām un iespējams aizmirst iepriekš iemācīto un paslēpt uz leju arī lasītprasmes.

Tomēr brīvlaikā vienlīdz nozīmīgi ir aptūstīti un būdīti vasārā, un tieši to aicina darīt "Grāmatons". Viena no konkursa mērķiem ir rosināt ģimenes iekļauti grāmatu kāzās, tomēr vissām sajā lasīšanas konkursā meiteņi un zēni bijuši vienlīdz aktīvi.

"Grāmatons" arī sniedz iesakātu Latvijas lasīšo ģimēmu ikleņu un attiekīsmē pret grāmatām. Daudzi daļībnieki anketās norādīja, ka grāmatas kopīgi lasa pirms gultētiesanas vai, piemēram, lasīšanai viens otram priekšā. Citi atklāja, ka bēri paši izvēlas lasāmiem un nebalās norādīt, ja grāmatā kaut kas nav patīcis.

zīdas aktivitātēs. "Grāmatona" īstnieces vecumā grupā var piedalīties arī vecaki un citi ģimenes draugi.

Interesanti, ka līdz šim "Grāmatona" nav novērota liela atšķirība meiteņu un zēnu daļībnieku skaitā. Zēnu lasītprasmes pētījums kopumā tiek novērtēts kā zemāks, tomēr vissām sajā lasīšanas konkursā meiteņi un zēni bijuši vienlīdz aktīvi.

"Grāmatons" arī sniedz iesakātu Latvijas lasīšo ģimēmu ikleņu un attiekīsmē pret grāmatām. Daudzi daļībnieki anketās norādīja, ka grāmatas kopīgi lasa pirms gultētiesanas vai, piemēram, lasīšanai viens otram priekšā. Citi atklāja, ka bēri paši izvēlas lasāmiem un nebalās norādīt, ja grāmatā kaut kas nav patīcis.

FOTO NO PERSONISKĀĀ ARHĪVA

Grēniņu ģimene – tētis Aigars un bērni Agija un Artis – piedalās "Grāmatonā".

Lai grāmatas būtu mājas vidē

Savā pieredzē par lasīšanu, lasītprasmes apguvi un grāmatu nozīmi ikdienā dalījās Grēniņu ģimene – mamma Agija, tētis Aigars, Agija (12 gadu) un Artis (9 gadu). Grēniņu ģimene "Grāmatonā" piedalās jau no pašiem tā pirmsākiem, kā arī aktīvi iesaistīs citas lasīšanas programmas.

Ko jūsu nozīme lasīšanai?

Aiga Grēniņa: Lasīšana ir ikdienas sastāvdaļa, arī valasprieks, kas lieklākoties no tiek dabiski. Piemēram, Artis lasa tad, kad ir garlaicīgi vai vienkārši gribat lasīt. Agjai patīk, ka var izdeivēt dažādus stāstus. Gribat domāt, ka bērni prasīs lasīt, seprast izlasīto ir palīdzējūši skolas gātās, arī nostiprinājusi uzmanības koncentrēšanas prasmes un patstāvību, pildot skolā uzzodo. Dažkārt pat ir pārsteidzoši redzēt, ka bērni grāmatas pamana pārakstīšanās klūdīs, nesakrību starp tekstu un attēlu, iespējami autoru logikas klūdu vai saskaņa zemtekstu un ironiju tekstā.

Kāds bija ģimenes locekļu ceļš līdz lasītprasmei un grāmatu lasīšanai?

Centāmies, lai grāmatu lasīšanai būtu ikavakara rituāls, lai grāmatas būtu mājas vide. Zinot, ka bērniem īpaši svārīgs ir vienreāla tomērs, arī tētim bija pienākums lasīt priekšā laikā, kad bērni paši vēl nemēcāja lasīt. Arī pēc iemācīšanās lasīt pārāktīgi turpinājām kopīgo la-

Grēniņu ģimenes milāko grāmatu TOP

- Mamma – no pieaugušo literatūras: Delfines de Vigānas latviešu valodā tulkošas grāmatas. Labprāt lasa arī grāmatas bērniem un pusaudžiem, bieži priečojas par bērnu grāmatu krāšņo vizuālo noformējumu.
- Tētis – Jūr Neskē Harja Hola sērija, no pēdēja laikā lasīta: Frenka Herberta fantastiskas romāns "Kāpa".
- Agija (12 gadu) – pavismas nesen tās bija Erīnas Hanteres "Klanu kaku" un Džāzmaņa K. Roulingas "Harja Potera" sēriju grāmatas. Sobiņi – Dženiferas Linnas Bārnas "Mantojums spēles" sērija un Rika Riordanas grāmatas par Persiju Dēksonu.
- Artis (9 gadu) – Dēiva Pilkiņa "Dogmenī" sērijas grāmatas, abas Elīza un Agnese Volundu "Rokasgrāmata supervarponiem" grāmatas, Kristīnes Olsons un Delīvilda Valjansa grāmatas.

silāni vakaros. Sobiņi meitai ir savas lasīšanas interešas, bet arī dēlu ik pārlikam medzēmā lasīt kopā, dēls arī lasīt prieķā mammai savas izvēlētās grāmatas.

Kādi ir jūsu novērojumi par bērnu grāmatu piedāvājumu Latvijā, par lasīšajiem?

Priecē, ka arvien biežāk tieši izdoti komiksli un grafiskie romāni, kas bērnu un pusaudžu auditorijai tomēr ir tas žāns, kas uzsūnā plāšķi lasītājūlu. Esam pamanijuši, ka komiksli vai grafiskie romāni kļūstās papildinājusi darbi, kas aktualizē smagās un vēsturiskās tēmas. Rūtas Šepetis grafiskio romānu "Starp pelekiem toņiem" piešķir tikai nolikt bērniem redzamā vietā, un tas tika izslēdzis bez mudinājuma. Līdzīgi bija ar Mavila "Kinderlandi".

Skiet, ka Sobiņi pusaudžu, jauniešu vidi angļu valodas izmantošana nereti ir tikpat dabiska kā latviešu

valoda. Meita dailliteratūru lasa arī angļiski, īpaši, ja nākamais sēriju grāmatas tulkojums latviešu valodā nav pieejams.

Zinot, ka vidēji vienas dailliteratūras grāmatas pirms tirāžā ir ap 1000 eksemplāriem, gribas novēlēt un cerēt, ka lasītāju skaits tobieži pieauga arī bibliotēkās būt plāšķas iespējas grāmatu iegādējās, lai savukārt izdevejētās un iespējas nodrošināt daudzveidīgu literatūras piedāvājumu.

Vai viegli koncentrēties lasīšanai? Kā pārvērt grāmatas un reizēm nevēlēšanos lasīt?

Lasīku lasīšanai izdodas atraš bez iepāši plānošanas. Mazāk cukura, ekrānu, bet vairāk miega bērnu ikdienā, un gribas domāt, ka tad arī augot, priekšā lasīšanas rituāls vairs nav regulārs, bet dažkārt tieši izvēle doties gūt vairāk pašas kopīgi la-

"Grāmatona" daļībnieku atziņas par grāmatām

• **Haralds Vizulis** (Rīga) par Raimonda Jurgaļa "Žirafe neielīp lapā" ("Latvijas Medīji", 2021): "Man patika grāmatas. Es to iestāku izlēstu manai mammai un citiem bērniem, kuriem patik žirafes un kaut kas tamīldzīgs."

• **Artūrs Steinbergs** (Rīga) par Toma Dirģēla "Gustavs Salmiņš liek no augšas" ("Latvijas Medīji", 2021): "Sākotnēji es vērtēju totu augstu, jo tā ir par basketbolu un ticību sev."

• **Irbīte Bārbala Kārklinja** (Rēzeknes novads): "Dzīve ir kolosāla, kad tu esi populārs un visi par tevi runā, tā tas šķiet no sākuma. Bet patiesībā, lai labi justos, ir nepieciešams viens viens ists draugs."

"Grāmatons" – vēl līdz 15. augustam

• Iepazīsties ar konkursa noteikumiem un uzdevumiem mājas lapā www.gramatons.lv.

• Lai piedalītos galvenās balvas izlozē, nepieciešams izpildīt visu "Grāmatona" kartīti, tāču citas balvas var iegūt, arī izlasot divas no grāmatām un izpildot vienu radošo uzdevumu. Lai skaidri vāsaras lasīšanas piedzīvojumi!

Avots: Latvijas Avīze
Datums: 08-08-2023

Gadu gaidīta satikšanās

Andris Akmentiņš: "Kapusvētki ik gadu pārraksta paši sevi."

Kam jānotiek, lai kapusvētki skaitis notikusi? Kādi ir iepāši un tradīcijas? Kādi ir iepāši kapusvētku edenī? Athiles uz šiem un citiem mazāk svarīgiem jautājumiem atlūksnēši un arī pilsetas viesi meklēja Alūksnes novada bibliotēkas rīkotajā kapusvētku stāstu vairāk. Alūksnes novada muzejs, ko vadīja novadnieks dzērieks un rakstnieks Andris Akmentiņš.

Kapos mācās rekināt

Vakara iestājā Alūksnes novada bibliotēkas bibliogrāfe Maija Semjonova pasakumā dalbīnāja ie- drošināja dālīties savos stāstos, atsaucoties uz skolotājas un gides Ilonas Riekstīgas pierežēto, ka daudzi tūristi brauc fieli uz Alūksnes kapusvētkiem. Reiz no Ernstā Glika dzīmītā pilsētas Vēlines Vācijā atraukuski skolotāja grupa, kas aizvesta uz kapusvētkiem. "Nekādū tālu kapos netikam, viens man sit uz pleca un aicina iet ārā. Izējam aiz setas, viņš mani vācā – kāpēc jūs nākat krāsainās drebēs uz kapiem? Un val ir atlauts pemt līdzi mazus bērus un zīdaius? Un vel viņš sakā, ka nevarot išt pietēt pa kapu ceļiem, jo ik uz soļa cilveki viens otru apker, bučo, smaida un nezin kāpēc ari raud. Lūd, te ir atbilde, kāpēc Alūksnes kapusvētki ir kas ipāšs. Tā ir milzīga pielikums, patiebija mūžībā esošajiem un priekš par iespēju būt saši paši eit," tā Alūksnes kapusvētku biutību raksturojusi I. Riekstīta.

Kā atklāja A. Akmentiņš, viņš jau 25 gadus meģinā aprakstīt, kas notiek kapusvētkos. "Dāļēji rakstura

ipašības ir pie vainas, bet otra problēma ir tā, ka patiesībā tajos neniecīt nekas, bet mēs ar savu tekāšanu šurpu turpu to pasākumu kaut kāda veidā radām. Uz tās ir ari galvenais iemesls, kāpēc kapusvētki apmeklē tūkstošiem cilveku viss Latvija," sacīja rakstnieks, kurš sajā tikšanās reizē lasīja fragmentus no pēcārda Mārtīna Grauda grāmatas "Kopja kapos", iestarpinot arī citas atminju skices no kapusvētku apmeklējumiem.

"Pateicoties tam, ka mani kā mazuļu puiku vadīja līdz uz kapiem, es mācījos rekināt, jo, skatojot uz kapiem pieminekļiem, cik cilveks ir vārdi. Eiļi iekāpēs kopas centrālajām vārtiem un pie vecātēja, tu peķēni ieraugsti, ka uz plāksnītes rakstīts – Smaida Olīga. Tas ir tik skaitīti un skumji, ka viņa pat vēl nepiecpāre izskaitīs un iau tuv gul..." tādi ir A. Akmentiņa bērniņi, kā spādi par kapusvētkiem.

Par tradīciju – stāstos un fotogrāfijas

Piemīta, satikšanās un izrādīšanās ir trīs "vali", uz kuriem, pēc rakstnieka domām, balstās kapusvētki. Par pirmajiem diviem bija vienīgais pārītās arī pasākuma dalbībieki, taču par pēdējo gan domas dālījās. Pie tradīcijām nonākam gan caur matvāru stāstiem, kas tiek nodoti no paāudzes paāudzei, gan skatoties fotogrāfiem, kuras izdzīmas, kāds apģerbs bija mode attiecīgajā lalka posmā, ar kādiem ēdienu cienājās pēc kapusvētkiem. Populari bijus galda ķelt zivis un vēžus. Dāzai saimniecībai kopā tā laika joprojām

SAVOS STĀSTOS par kapusvētkiem dalījās Vizma Supe (no labās), Aivars un Vija Puzuli.

saglabājusies nepatika pret zivju tiršanu. Un, protams, neiztrūkstoši ēdiens bija rasols, kas gatavots pēc dažādām receptēm, bet garšas – vienām līdzīga. Acerotēs kapusvētku tradīcijas Opekalna kapos, kolorītus atminas bija aluksnētēi Vizmai Supei, kura vakara noslēgumā no rakstnieku sajējām kapusvētku stāstu vaka rāteitā balvu – A. Akmentiņa grāmatu "Mēlejot Ezeri" ar rakstnieku autogrāfu.

Novadpētnieks Aivars Puzulis atzīnās, ka viņam kāpēdītu kopīs bērniņas. Lielāko interesē radijusi bērniņa krogs, un tas aplūkojis glūži kā mākslas darbus. "Kapusvētki mani uzsakāt – tā ir gadu gaidītā satikšanās ar radīiem. Kur tad vēl rakstītās laukumā cilvēki – kāzās un bērns. Pēc kapusvētkiem Opekalna kapos vakara jaunlaicēni bija balvu. Pat vīdu mēs, pūli, nopečījāmies Luckas ezerā, saulojamies. Trīvāko māju iedzīvotājai uz kapusvētkiem devās kājām, citi brauca ar zirgu, kad kolhozi klāja bagātīki, veda ar smago mašīnu. Par kapusvētkiem

ierunājāmies ar radīnienu, kurš ir desmit gadius vecās par mani un dzīvo Mārkalnes cela malā. Viņš atcerējās, ka pirmie braucēji uz Alūksni devās jau ar sēsim rīta, bet daži, radu satikšanās iedvesmoti, mājās atgriezies tikai nākamajā dienā, atminējās A. Puzulis.

Dažādos gados – dažādi nosaukumi

Viņš arī sakräjās ap 200 kapu lapu, un tā ir vēsturiska ficeiba par to, kā dažādos gados sauktu kapusvētki. Vecākā ir no 1913. gada, un uz tās rakstīts – Alūksnes draudzes kapusvētki svētki. 20. gadsimta 20., un 30. gados – Alūksnes kapusvētki. 50. gados – mirušo piemīnas diena, 60. gados – mirušo atceres diena. 80. gados – gan mirušo piemīpas, gan atceres diena, bet no 1988. gadsimta 90. dienai – Alūksnes kapusvētki. Ari vārds kapusvētki rakstīsts dažādi – gan atsevišķi, gan kopā. Dažādi bijūti arī simboli, kas redzāti kapu lapinas. A. Puzula kapusvētku lapu kolekciju līdz augusta beigām var apskatīt.

Alūksnes novada bibliotēka.

Kapusvētku stāsti ir arī stāsti par cilvekiem, už divus no viņiem A. Akmentiņš sajā tikšanās reizē pieminēja ipāši. Viens no viņiem – Uldis Veldre, kura neatrisidībībā un entuziasmām pateicoties, atjaunojoti Alūksnes Garnizonu kapu, otrs – Kalnu Aivars, kura rakstniečība nozīmēja par savu kapusvētku celvedi. Viens no A. Akmentiņa atzinām – kapusvētki ik gadu pārraksta paši sevi. Mēs, alūksnieši, esam liecinieki, kā šis notikums laika gaitā spaudzēta ar citām norisēm, kā mainījusies akcenti. Taču arī sovāras augusta pirmajā svētdienā pa Alūksnes Lielo kapu takām fielākos vai mazākos barīpos plāda cilveki – lieli un mazi, kas dod cerību, ka kapusvētki turpināsies. Ar nepacētu un lielu interesē gadījusim Andra Akmentiņa romānu cerībā, ka sirsingām noskāpām un sajūtam bagātājā kapusvētku stāstu vaka rātā guļimpuls jau iestāktā darba turpināšanai.

Teksts un foto: Dace Plaude

Kapusvētku eksperts

"Mani varētu saukt par kapusvētku ekspertu, jo esmu tajos piedalījies 37 reizes. Alūksnes kapusvētki ir fona notikums tiešlākajai daļai manu stāstu, esmu reizēs trīs noskāpējus vietējā tautas teātra izrādi "Atraitnes vīrs", apmeklējus daudzus citus koncertus, zālumballes, grāmatu tirdzniešus un citus pasākumus, ar kuriem kapusvētki apaugusi laika gaitā.

Tomēr ari man išglābdomā, lai atbildētu – kāpēc pirmajā augusta svētdienā Alūksne, mazpilsēta Latvijas ziemeļaustrumos, pārvērtas kā tukšnēs pēc lietus, lemlīnietu skaitām pieaugot reizes desmit, kāpēc jau nedēļu iepriekš tiek cepti, sātūni un gludināts,

kāpēc tūkstošiem cilveku pulē aizgājuši pielemiekus līdz spīdumam un drebelīgi pārvērt burtus ar zelta krāsu,
kāpēc no paša rīta aiziet līdz kapiem partēcībās, vai viss kārtībā,
kāpēc jau mēnesi iepriekš kravas kārtēm pieved svārgi granti,
kāpēc daudzām iepatēcias aizbrauk līdz kapiem un nedaudz

iedzert jau svētu priekšvakārā, kad kapos viss svītingi sakopets un pasākaini kluss,
kapēc istās svētdienas rīta lauds plūst haotiski straujās šurupu pa ceļiem,
kāpēc karto to pārkāpo kapos noliktās puķes, bet vienu vāzi atstāt tukšu,
kāpēc ari tie, kas nejet baznīcā, kapos medžā klausīties dievkalpumu,
kāpēc starp pirmo un otro pasākuma diļu valda tik strautuksa rosība,
kāpēc grābi granti maziem, šķirkstošiem grābekļiem;
aizvelot katru mazāko pēdīnu, modri kā padomju laika robežsārnu,
modri kā padomju laika robežsārnu.
(no Andris Akmentiņa pēcārda grāmatai "Kopja kapos")

Ar pietaīti

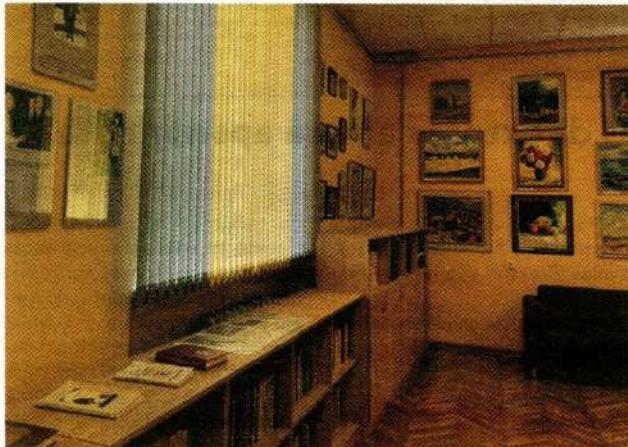
"Jau no bērniņas vecāki mani īeaudzināja pietaīti pret kapusvētkiem. Mamma bija tuviniekiem iestāstījusi, ka apģērbam jābūt ar garām piedurkēmēm kleitām nevar būt atkalināti pleci vai dzīļi izgriezums. Kaut ari bija karsti, bija jāvelk zeķes un nevarēja iest ar plikiem stilbiem. Strīks nosacījums um vecākiem – dievārdu laikā neklīst pa kapiem. Mamma bija savā laikā kalpojusi Opekalna draudzes mācītāja Dombrovka ģimēnē, un mācītājs bija teicis – kas dievārdu laikā kļūst pa kapētu, tas kļūst ari pa dzīvi. Protams, nedrīksteja skali smilēties vai ielaukties pieaugušo sarunās. Pa stāvām kapētas tacinām vispirms bija jāpalaiž pieaugušie, jamēgina nostāties,

lai nesamidoti sakopotas vai nesakopotas kapu kopīnas. Līdz šim brīdim, apmeklējot kapētu, skatos, lai neuzķāptu kādai kapu kopīnai. Kad gājām projām no kapētas, mamma pieleika roku pie tuvinieku kapu kopīnām – kā atvadoties līdz citai reizei. Ari es, aizejot uz kapēti, tagad sasveicijos ar savienību vecākiem."

(no Vizmas Supes atzinājām)

Avots: Alūksnes un Malienas ziņas
Datums: 11-08-2023

Piemiņas istaba Albertam Eglītim Elkšņu bibliotēkā

Jēkabpils novada pagastos pie bibliotēkām tiek veidotas novadpētniecības istabas. Tādās jau ir vairākas. Novadpētniecības istabās tiek izvietoti ar novadu saistīti dažādi materiāli, dāvinātas kolekcijas, privātpersonu bibliotēkas un albumi, dažviet arī priekšmeti. Bibliotēkas klūst par vietējās kultūrvērtutes glabātājām. Novadpētniecība Latvijas bibliotēku nozarē ir viens no svarīgākajiem darba virzieniem.

15. jūlijā Pagasta svētku ietvaros Elkšņu bibliotēkā (adrese: Pagastmaja, Elkšņi, Jēkabpils novads) tika atvērta novadnieka Alberta Eglīša – literāta, publicista, žurnālista, žurnāla "Treji Vārti" redaktora, ilggadējā Daugavas Vanagu organizācijas biedra – piemiņas istaba, kura iepriekš bija izvietota Elkšņu pamatskolā.

Alberts Eglītis savulaik Elkšņu pamatskolai (viņš ir šīs skolas absolvents) novēlēja mūža gaitā savāktu latviešu glezno-

tāju gleznu kolekciju, kura sastāv no vairāk nekā trīsdesmit oriģināldarbiem, tai skaitā: Jāņa Jaunsudrabiņa (Kērbeka), Jāņa Brektes (Rīga), Stanislava Kreica (Rīga), Nikolaja Malcenieka (Sauķe), Jāņa Annusa juniora (Minstere), Jura Soikāna (Dortmunda), Fridriha Milta (Ņujorka), Egila Kalmes (Ņujorka), Jāņa Kalmītes (Mineapole), H. Truļa (Mineapole), Visvalža Reinholda (Toronto), Mārtiņa Strovalda (Stokholma), I. Sinikas (Stokholma), Olgas Kunčītes-Balgalves (Arensburga), P. Purmaļa (Minstere), Arnolda Šīnkis (Toronto) darbi. Tās ir gleznas, akvareļi, litogrāfijas.

Piemiņas istabā izvietota arī skolai dāvinātā A. Eglīša personīgā bibliotēka – grāmatas, žurnāli, fotoalbumi ar privātajām fotogrāfijām un iepriekš skolā izveidotā piemiņas ekspozīcija.

Elkšņu pamatskola tika slēgta 2009. gadā, līdz ar to arī A. Eglīša dāvinājums interesentiem apskatei vairs nebija pie-

ejams. Tas tika nodots Elkšņu bibliotēkai, taču tā izvietošanai atvēlētās telpas nebija remontētas un līdz ar to arī kavējās piemiņas istabas iekārtošana jaunajā vietā. Pagājušā gada ikgadējā bibliotēku vizites laikā Elkšņu bibliotēkā Jēkabpils novada priekšsēdētāja vietnieks izglītības un kultūras jautājumos Alfrons Žuks tika iepazīstināts ar esošo situāciju. Sastādot šī gada novada bibliotēku budžetu, Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas direktore Zinaīda Rabša šīs problēmas atrisināšanu uzskatīja par prioritāti, ko arī atbalstīja domes priekšsēdētāja vietnieks, tam tika piešķirti līdzekļi un gada sākumā tika veikts telpu remonts. Elkšņu pagasta bibliotēkas vadītāja Ingrīda Černauska sadarbībā ar pagasta pārvaldi ir iekārtojusi gaišu un mājīgu piemiņas istabu novadniekiem Albertam Eglītim.

Alberts Eglītis dzimis 1917. gada 25. aprīlī Novgorodā. Miris 2007. gadā. 9. martā Fīrzenē, Vācijā. Apbedīts Elkšņu pagasta Užānu kapsētā. No 1921. līdz 1936. gadam dzīvojis Elkšņu pagasta Pārupos, mācījies Elkšņu pamatskolā. No 1945. gada dzīvojis un strādājis Vācijā. Grāmatu: "Nesaules laika dziesmas", "40 gadi pēc tam", "Cēlā caur nesauli", "Grenadieru grāmata" un "Mātīsa Sēļa mūža jūdze" autors. Apbalvots ar Daugavas Vanagu nozīmi zeltā, PBLA Kultūras fonda Kr. Barona prēmijas laureāts.

Piemiņas istabu var apmeklēt darba dienās, bibliotēkas darba laikā.

Renāte Lenša,
Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas
direktora vietniece

Apkopo idejas bibliotēkas telpām

Noslēdzies Aizkraukles novada centrālās bibliotēkas rīkotais radošo darbu konkurs "Mana sapņu bibliotēka", kurā bērni attēloja tādu bibliotēku, kāda viņiem patiktu.

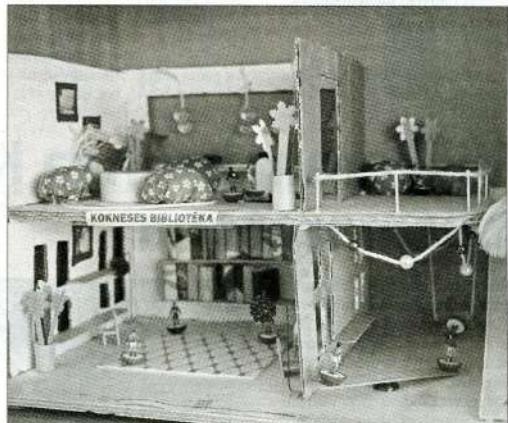
SANDRAS PUMPURES
TEKSTS UN FOTO

Aizkraukles novada centrālā bibliotēka piedalījies Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības projekta "Iedvesmas bibliotēka" konkursā, lai gūtu atbalstu Bērnu literatūras nodalas telpu mūsdienagakam iekārtojamam. Kāds tas varētu būt, idejas ir gan pašiem darbiniekiem, gan lasītājiem.

Katru gadu projekta "Iedvesmas bibliotēka" atbalsta no trīs līdz piecām bibliotēkām, kas ar biedrības ziņdotāju finansiālu atbalstu un pašvaldību līdzdalību piedzīvo pozitīvas pārmaiņas — jaunus arhitektūras un dizaina risinājumus bibliotēkās telpās. Saistībā ar to Aizkraukles bibliotēka aicina bērmus piedalīties radošo darbu konkursā "Mana sapņu bibliotēka".

Aizkraukles novada centrālās bibliotēkas direktore Kristine Vilsone atlīst, ka pārmaiņas bērnu nodajā ir ļoti nepieciešamas.

— Telpas ir labas un izremontētas, bet vajadzīgs atbilstošs iekārtojums dažādu vecumu bērniem, pus-

RADOŠI IZPAUDUŠIES mazie lasītāji.

audziem. Turklat esošie grāmatu plaukti pēc augstuma neatbilst mazajiem lasītājiem. Gribam, lai tur būtu mūsdienīgs interjers, tāpēc arī piedalīsimies projekta konkursā, un mums svarīgas ari savu lasītāju domas. Katra ideja var dot ko pozitīvu, un priečājamies par sausačibu, — saka Kristine Vilsone.

Konkursā iesniegts ap desmit darbu, kuros bērni attēlojuši to, kas viņiem bibliotēkā patiktu. Visus iz-

vērtēs un pievienos projekta pieteikumam. Ari bibliotēkas kolektivam ir vizija, kādas varētu izskaitīties Bērnu nodalas telpas, lai tās būtu gan modernas, gan praktiskas un pievilcīgas. Idejas telpu iekārtosanai Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrībai jāsniegdz līdz 31. augustam, kad pieteikumus izvērtēs un paziņos rezultātus, kuras šoreiz kļūs par Latvijas "Iedvesmas bibliotēkām". ♦

DĀVANA. Aizkraukles novada centrālā bibliotēka dāvinājumā no autoriem saņēmusi vairākas grāmatas, kas saistītas ar Aizkraukles novadu. Skriveriete Agate Anufrijeva uzdāvinājusi savu darbu "Vietalvas Baznīca. Fakti un uzdevumi", kas tapis saistība ar kādu vēstures konkursu. Saņemta Lūcijas Kuzānes grāmata "Aizmūža ļaudis" — autobiogrāfisks stāsts, kā arī Imanta Smirnova dzejas krājuma "Es iešu tālāk labos vārdus meklet". Bibliotēkas krājumā nu būs arī Lidijas Ozoliņas "No Neretas līdz Neretiņai", grāmata no cikla "Mēs — neretieši". Saņemta ar Andra Marta dzeja "Aizbēdzis mīlestībā". Dāvanā no Aizkraukles pilsētas kultūras centra saņemta grāmata par Aizkraukles jautkā kora vēsturi. "Šīs grāmatas ne tikai papildina mūsu bibliotēku, bet arī dod iespēju iepazīt autoru radīto mākslu un domu bagātību. Katrā grāmata ir kā ceļojums caur autora prātu un fantāziju, kas iemāca un aizrauj. Paldies par ieguldīto darbu un radošo spēku, ko iemiesojat savos darbos! Vislabākos novēlējumus visiem autoriem turpmākajiem radošajiem projektiem!" bibliotēkas facebook lapā raksta tās darbinieki.

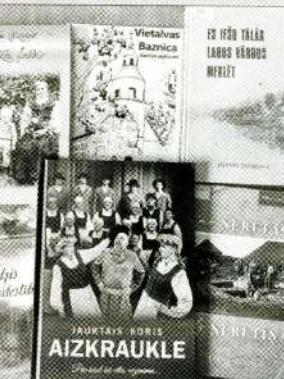

Foto
no Aizkraukles novada bibliotēkas

Avots: Staburags
Datums: 08-08-2023

Piedāvā izmantot Latvijas Neredzīgo bibliotēkas audiogrāmatu klāstu

Talsu Galvenā bibliotēka, sadarbojoties ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku un Neredzīgo bibliotēkas Ventspils filiāli, sniedz iespēju lasītājiem, kuriem nepieciešama pielāgota literatūra audio formātā, — saņemt to arī mūsu bibliotēkā.

Audiogrāmatas domātas ikviens, kuram ir grūti vai kurš nespēj lasīt parasto drukāto tekstu. Tās ir neredzīgas un vājredzīgas personas, pensionāri ar dažāda veida lasīšanas apgrūtinājumiem, personas ar uztveres vai fiziskiem traucējumiem. Audiogrāmatas atbilst grāmatas saturam parastajā drukā. Au-

diogrāmatu klāsts tiek atjaunots un mainīts ik pēc 2-3 mēnešiem.

Lai klausītos audiogrāmatas, lasītājam ir nepieciešams atbilstošs tehniskais aprīkojums — dators, skajruni vai kāda cita iekārta, kas atskano mp3 audio formātu.

Bibliotēka izsniedz audiogrāmatas lasītājiem ar ipāšam vajadzībām tieši tāpat kā ierasta formāta darbus. Par piedāvāto audiogrāmatu klāstu un iespējām interesējies bibliotēkā, rakstot e-pastā: tgb_gramata@talsi.lv vai zvanot 25676733.

Ar šajā brīdī pieejamo audio grāmatu klāstu var iepazīties www.talsubiblioteka.lv.

Avots: Talsu Novada Zīnas

Datums: Augusts-2023

Talsu Galvenajā bibliotēkā pieejamas audiogrāmatas

Mārite Raks-Lasmane

Lai arī tiem cilvēkiem, kuriem ir redzes problēmas, būtu iespēja iepazīties un baudīt daiļliteratūru, Talsu Galvenajā bibliotēkā (TGB) tagad pieejamas audiogrāmatas.

Tās domātas ikviens, kuram ir grūti lasīt vai kurš nespēj lasīt parasto drukāto tekstu — neredzīgas un vājredzīgas personas, pensionāri ar dažāda veida lasīšanas apgrūtinājumiem, personas ar uz-

teres vai fiziskiem traucējumiem. Audiogrāmatas cilvēkiem tiek izsniegtas tāpat kā ierasta formāta darbi. Ar pieejamo audiogrāmatu klāstu var iepazīties TGB uz vietas un bibliotēkas mājaslapā. Lai klausītos audiogrāmatas, personai ir nepieciešams atbilstošs tehniskais aprīkojums — dators, skajrunis vai kāda cita iekārta, kas atskano mp3 audio formātu.

Ka informē TGB, audiogrāmatas atbilst grāmatas saturam parastajā drukā un to klāsts tiek atjaunots un mainīts ik pēc 2—3 mēnešiem. ■

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 28-07-2023

Atklāta ceļojošā fotoizstāde

APMEKLĒ!

**Rēzeknes Centrālās bibliotēkas
3. stāvā atklāta ceļojošā fotoiz-
stāde „Ar skatu nākotnē”, kas
veltīta cistiskās fibrozes pa-
cientiem.**

Izstāde vēsta, kā inovatīvu me-
dikamentu lietošana var ietekmēt

cilvēka emocionālo pašsajūtu,
pateicoties laicīgai un kvalitatīvai
ārstēšanai. Tajā var iepazit bērnus
un jauniešus ar cistiskās fibrozes
diagnozi un radīt priekšstatu par
to, cik būtiski var uzlaboties un
mainīties cilvēku ar cistisko fibro-
zi dzīve. Fotogrāfijās redzami bērni
un jaunieši, kuri jau uzsākuši ino-

vativā medikamenta lietošanu, un
ari tie, kuri tos vēl tikai gaida.

Izstādes fotogrāfe ir medmāsa
Jeļena Makejeva, taču tās tapšanā
izmantotas arī fotogrāfijas no bēr-
nu un jauniešu ģimeņu personiskā
arhīva. Papildus fotogrāfijām tiks
atspoguļots arī šo bērnu un jau-
niešu vēstijums — mirkļi no viņu

ikdienas, ko atklās viņu pašu vai
ģimenes locekļu ierunātie stāsti.

Izstāde līdz 2024. gada sep-
tembrim norisināsies sešās pilsē-
tās, kopumā aptverot visus piecus
Latvijas reģionus un galvaspilsētu.
Rēzeknē tā būs apskatāma līdz 31.
augustam.

Sagatavoja ZANE BIKOVSKA

Avots: Stars
Datums: 04-08-2023